

Vastaukset vuoden 2022 arviointikertomuksessa esitettyihin suosituksiin

www.espoo.fi/arviointikertomus

1 ESPOO-TARINAN TOTEUTTAMINEN

1.2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTI VUODEN 2022 TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA JA POIKKEAMISTA

Tarkastuslautakunnan suositukset

Vuosittaisten tulostavoitteiden tulee ohjata toimintaa valtuuston päättämään suuntaan ja muodostaa yhdessä valtuustokauden tavoitteiden kanssa johdonmukainen kokonaisuus.

Tulostavoitteille on asetettava selkeät ja konkreettiset mittarit ja lähtöarvot sekä arviointikriteerit, joiden toteumatiedot tulee raportoinnissa esittää kattavasti sekä toiminnallisten että taloudellisten vaikutusten osalta.

Tilikauden aikaista tulostavoitteiden toteutumaraportointia on kehitettävä siten, että raportoinnissa tuodaan kattavasti esille mitä toimenpiteitä on tehty ja mitä tuloksia niillä on saavutettu sekä mitä tullaan tekemään, jotta asetettuun tulostavoitteeseen päästään.

Vastaaaja: Konsernihallinto

Valtuuston asettamat vuosittaiset tavoitteet ohjaavat nykyisellään merkittävästi kaupungin toimintaan. Tavoitteet ovat linjassa tulostavoitteiden tärkeimpien ja priorisoitujen tavoitteiden kanssa. Kaikki vuosittaiset tavoitteet ovat myös kytkettyinä valtuustokauden tavoitteisiin.

Tulostavoitteiden mittarointia on viime vuosina pyritty kehittämään. Monissa tulostavoitteissa mittareiksi on valikoitunut enemmän indikaattoreita. Tämä ei kuitenkaan ole välttämättä suoraan huono asia, sillä myös nämä kertovat kehityksen suuntaan. Espoolla kaupunkitasoisten tulostavoitteiden osalta on pitkään ollut tapana, että tavoitteet eivät merkittävästi vaihdu valtuustokauden aikana, jolloin indikaattoryyppiset mittarit voivat olla soveltuvimpia.

Viime vuosina mittareihin on myös tullut mukaan enemmän laadullista pohdintaa. Eli tällöin niille ei ole voitu löytää selkeitä lähtöarvoja tai tavoitearvoja. Myös tämän tyyppisillä tavoitteilla ja mittareilla on paikkansa Espoo-tarinan tavoitteiden saavuttamisessa, sillä ne mahdollistavat sellaisten tavoitteiden asettamisen, jota ei voida määrällisesti mitata. Näiden tavoitteiden toteutumisen arviointi on tietenkin haastavampaa, mutta niillä on silti selkeästi toimintaa ohjaava vaikutus.

Pyrimme jatkossa kehittämään entistä paremmaksi tulostavoitteiden toteutumaraportointia, erityisesti niiden tavoitteiden osalta, joissa tavoitteen ei arvioida toteutuvan.

1.3 POIKKIHALLINNOLLISTEN KEHITYSOHJELMIEN TOTEUTTAMISEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunnan suositukset

Kaikille poikkihallinnollisille ohjelmille tulee taata tarvittavat toimintaedellytykset suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Ohjelmakauden edetessä tulee arvioida ohjelmien avulla saavutettuja tavoitteita ja tuloksia sekä konkreettisia hyötyjä. Lisäksi tulee arvioida ohjausmallin toimivuutta.

Poikkihallinnollisten kehitysohjelmien sisältötyössä tulee hakea tasapainoa samalla huolehtien, ettei tehdä linjaorganisaatiolle kuuluvaa työtä.

Poikkihallinnollisten ohjelmien määrärahojen käytön tulee olla selkeää ja läpinäkyvää ja erillään linjaorganisaation määrärahoista. Ohjelmatyössä on tärkeää olla kaikille ohjelmille yhteiset, selkeät ohjeet erityisesti taloushallinnon ja päätöksenteon tueksi.

Vastaaja: Kasvun ja oppimisen toimiala

Kasvun ja oppimisen toimialalla on ollut vetovastuu Hyvinvoiva Espoo -ohjelmasta. Työntekijäresurssit ovat ohjelman toteuttamiseksi olleet tiukat, mutta hyvällä yhteistyöllä mm. toimialan viestinnän sekä tulosityksiköiden kanssa olemme saaneet asioita eteenpäin. Ohjelmapäällikön työpanos on ollut merkittävä ja vaatinut lähes kokoaikaista työskentelyä. Puolivälisarvioinnissa arvioidaan saavutettuja tavoitteita ja tuloksia sekä ohjausmallin toimivuutta.

Hyvinvoiva Espoo -ohjelmalle on keväällä 2023 luotu oma kustannuspaikka 3010005 erilliseksi linjaorganisaation määrärahoista. Ohjelman hallinto kulkee projektisalkussa PRP10280. Hyvinvoiva Espoo -ohjelman tukema Senioripaku hallinnoi toimintaansa projektisalkussa PRP10068.

Vastaaja: Konsernihallinto

Ohjelmien toimintaedellytysten varmistamiseksi kullekin ohjelmalle on nimetty omistaja, ohjelmapäällikkö, viestintäasiantuntija ja ohjausryhmä. Ohjelmien vuosittainen budjetti on 200 000 euroa, jonka lisäksi ohjelmatyöhön käytetään Espoon asiantuntijoiden työaikaa. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää organisaation laajaa sitoutumista ohjelmatyöhön.

Ohjelmien projekteille on mahdollisuus hakea ulkoista rahoitusta. Ulkoisen rahoituksen hakemiseen on järjestetty sparrausta ohjelmapäälliköille ja osin ohjausryhmille. Ohjelmien vuosibudjetti ja ohjelmatyöhön osoitetut henkilöresurssit ovat maltillisia suhteessa ohjelmien tavoitteisiin. Ulkoisen rahoituksen ja kumppanien osaamisen hyödyntäminen on tarpeellista kunnianhimoisessa kehittämisessä.

Ohjelmien tavoitteiden toteutumista sekä tuloksia ja hyötyjä arvioidaan säännöllisesti. Ohjelmat raportoivat ohjelman etenemisestä valtuustolle puolivuositain seurantaraporteissaan sekä puolivälitarkastelussa ohjelmakauden puolivälissä. Lisäksi loppuraportoinnissa arvioidaan ohjelmatyön onnistumista, tuloksia ja vaikutuksia. Strategia ja kehittäminen -yksikön projekti- ja ohjelmatoimisto tukee ohjelmajohtamista ja mm. ohjelmien raportointia ja arviointia. Ohjausmallin toimivuutta arvioidaan laajemmin aina ohjelmakauden päättyessä ja lisäksi ohjauskäytäntöjä kehitetään mm. ohjelmapäälliköiden säännöllisissä yhteistapaamisissa.

Ohjelmatyötä pyritään asemoimaan suhteessa linjatyöhön ohjelmien alusta asti. Tähän on kiinnitetty huomiota mm. ohjelmapäälliköiden ja ohjausryhmien sparrauksissa ja perehdytysmateriaaleissa. Ohjelmatyössä pyritään välttämään päällekkäistä työtä linjaorganisaation kanssa, joskin tunnistamaan yhteistyömahdollisuudet. Uusien toimintamallien käyttöönotosta päätetään linjaorganisaatioissa aina erikseen.

Ohjelmien määrärahat on erotettu linjaorganisaation määrärahoista. Ohjelmilla on omat kustannuspaikkansa ja tarpeen mukaan avatut projektinumerot talouden järjestelmissä ohjelmien kustannusten kohdentamista ja seurantaan varten. Taloushallinnossa ja mm. hankintoihin liittyvässä päätöksenteossa noudatetaan organisaation normaaleja käytäntöjä. Talousjärjestelmien uudistuttua on tarpeen kiinnittää huomiota taloushallinnon käytäntöjen ja työkalujen käyttäjälähtöiseen ohjeistukseen ja neuvontaan.

1.3.1 ELINVOIMAINEN ESPOO

Tarkastuslautakunnan suositus

Espoon elinvoiman haasteet sekä ohjelman määrittelemät kohderyhmät huomioiden, Elinvoimainen Espoo -kehitysohjelman on huolehdittava siitä, että toimenpiteitä kohdistetaan korkean teknologian alan lisäksi muihinkin ohjelman kohderyhmiin.

Vastaja: Elinvoiman tulosalue

Elinvoimainen Espoo -kehitysohjelman ensimmäisenä toimintavuonna painotus oli selvitystehtävissä, joista moni kohdistui innovaatioekosysteemiin ja korkean teknologian aloihin Espoo-tarinan strategisten painotusten mukaisesti. Samassa yhteydessä on tehty selvitystyötä kaupungin roolista innovaatioekosysteemin tukemisessa ja tehty vertailua kansainvälisten verokkikaupunkien toimintatavoista. Kehitysohjelman jatkuessa tasapaino eri hyötötavoitteiden välillä tulee tasoittumaan. Korkean teknologian alan ja innovaatioekosysteemin kehittämiseen liittyvien projektien ja toimenpiteiden rinnalle on käynnistetty hyviä ja vaikuttavia projekteja muun muassa maahanmuuttajien työllistymiseen liittyen.

1.3.2 HYVINVOIVA ESPOO

Tarkastuslautakunnan suositus

Hyvinvoiva Espoo -ohjelman tulee kehittää kokeiluprojekteja yhteistyössä linjaorganisaation toimijoiden kanssa, jotta hankkeet vastaavat tarpeeseen ja tukevat perustehtävien hoitoa.

Vastaja: Kasvun ja oppimisen toimiala

Hyvinvoiva Espoo -ohjelma jatkaa kokeiluprojektien kehittämistä yhteistyössä linjaorganisaation toimijoiden kanssa. Kehitämme myös yhteistyötä ja liittymäpintaa Espoon hyvinvointisuunnitelman 2022-2025 toimenpiteiden ja Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen ohjausryhmän kanssa. Yhteistyötä tehdään myös toisten poikkihallinnollisten ohjelmien kanssa.

1.3.3 KESTÄVÄ ESPOO

Tarkastuslautakunnan suositus

Kestävä Espoo -ohjelman lisäksi koko kaupunkiyhteisöllä on vastuu kestävän kehityksen edistämisestä ja ohjelman lisäksi koko linjaorganisaation tulee jatkaa ja edistää kehitystyötä.

Vastaaaja: Konsernihallinto

Espoo-tarina asettaa kaupunkiorganisaatiolle kestävän kehityksen tavoitteet. Kaupungin sisäistä yhteistyötä sekä yhteisten tavoitteiden ja toimenpiteiden edistämistä tuetaan ohjelmatyöllä ja sen eri projekteissa. Poikkihallinnollinen ohjelma tarjoaa tukea kaupungin sisäisen kestävän kehityksen työn edistämiseen mm. järjestämällä koulutuksia, ja työpajoja. Konsernihallinnon perustettiin 1.6.2023 alkaen uusi Strategia ja kehittäminen -yksikkö, jonka työllä tuetaan kaupungin kehittämistoiminnan vaikuttavuuden kehittymistä. Tulosjohtoryhmässä käsitellään tulosityksiköiden tavoitteita. Tavoitteissa entistä paremmin korostuu kestävän kehityksen edistäminen. Ilmastotyön merkitys kasvaa ja vuodelle 2024 talousarvioon sisällytetään ilmastobudjetti, joka kokoaa kaupungin ilmastotyön myös talouden suunnittelun näkökulmasta. Lisäksi talousarvioon sisältyy kaupungin ilmastotyön tiekartta. Sen tärkeimmät tavoitteet on tarkoitus hyväksyä osana Espoo-tarinaa talousarviokäsittelyn yhteydessä. Itse tiekartan hyväksyy kaupunginhallitus. Nykyinen johtamisjärjestelmä tukee hyvin Espoo-tarinan kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

Vastaaaja: Tilapalvelut-liikelaitos

Tilapalvelut-liikelaitos edistää kestävä Espoon toteutumista kaikilla palvelualueilla ja useilla eri tavoilla. Toteutamme KETS-sopimuksen toimintasuunnitelman mukaisia tavoitteita. Edistämme energiasäästötoimiamme käytössä olevien kiinteistöjen lämmityksen ja sähkönkulutuksen seurannalla ja manageroinnilla sekä lisäämällä kohteita etävalvomoon. Suunnittelemme toimitilamme hiilineutraaleiksi (E-luku alle 80 kWh/m²/v) ja saavutettaviksi (esteettömyys). Lisäämme lajittelua palvelutuotannossa ja kiertotaloutta rakennuttamisen toiminnassa. Osallistumme Green Deal Päästötön työmaa ja Päästötön purkutyömaa kehityshankkeisiin. Kehitämme myös hankintojamme niin, että ne tukevat kestävän Espoon tavoitteita. Olemme ohjeistaneet henkilöstön käyttämään kaupungin dieselmootorilla toimivissa autoissa My-Diesel polttoainetta.

2 KAUPUNGIN JA KONSERNIN TALOUDEN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN ARVIOINTI

2.1 KAUPUNKIKONSERNIN TALOUDEN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITYS

Tarkastuslautakunnan suositus

Espoon korkean investointitason vuoksi vuosikatteen on oltava selvästi poistoja suurempi, jotta kaupunki selviää jatkossa sekä korvaus- ja kasvuinvestoinneista että lainanlyhennyksistä ja pystyy turvaamaan asukkaiden peruspalvelut.

Vastaaaja: Maria Jyrkkä

Taloudellisesti kestävä kasvu on Espoolle tärkeää. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittu siten, että talouden tasapaino voidaan saavuttaa ja kasvavan kaupungin edellyttämät investoinnit voidaan turvata.

Vuosikatteen osalta on tärkeää tunnistaa ne seikat, mihin kaupunki pystyy omalla toiminnallaan vaikuttamaan. Näitä ovat käyttötalouden johtaminen ja huolehtiminen siitä, että haemme ja toteutamme aktiivisesti tuottavuutta parantavia toimenpiteitä, joilla pystymme tuottamaan palvelut kustannustehokkaasti. Samoin investointiohjelmaa tarkastellaan jatkossa yhä vahvemmin siten, että investoinnit tukevat tuottavuuden ja elinvoiman syntymistä. Investointien tasoa, laajuutta ja tarpeellisuutta tullaan arvioimaan yhä tarkemmin. Investoinnit tuottavat kustannuksia käyttötalouteen, minkä takia niiden kokonaisuutta tulee tarkastella osana kokonaistaloutta.

Vuosikatteen tasoa haastaa Espoon riippuvuus valtionosuuksista ja se, että valtionosuudet eivät kehity verotulojamme vastaavasti.

2.3 HENKILÖSTÖÖN LIITTYVÄT SEURANTATIEDOT

Tarkastuslautakunnan suositukset

Toimialojen tulee jatkaa kehittämistoimenpiteitä kaupungin työpaikkojen veto- ja pito-voimasta huolehtimiseksi.

Kunta10-kyselyn eri osa-alueiden tuloksia tulee kattavasti hyödyntää yksiköissä, jotta voidaan pitää huolta kaupungin henkilöstövoimavarasta.

Vastaaaja: Konsernihallinto

Vuonna 2022 kaupungilla perustettiin projektiryhmä, joka lähti koostamaan työvoiman saatavuuden edistämisen toimenpiteitä. Projektiryhmään kuuluu laajasti toimijoita jokaiselta toimialalta. Toimenpiteitä tehdään laajasti eri osa-alueilla, joita ovat

- Työolosuhteet ja henkilöstörakenteiden kehittäminen esim. kelpoisuusehtojen ja kielitaitovaatimusten joustavoittaminen sekä avustavan henkilöstön lisääminen.
- Johtamisen kehittäminen esim. kehittämällä apulaisjohtaja ja virka-apulaisrehtorimalleja.
- Työpaikkojen houkuttelevuuden lisääminen haastavilla alueilla.
- Työvoiman liikkuvuuden edistäminen.
- Pitovoiman edistäminen ja osaamisen kehittäminen muun muassa tarjoamalla mentorointia ja parantamalla perehdytystä. Lisäksi Henkilöstöyksikössä on kilpailutettu uusi laaja verkkokoulu henkilöstölle. Erityisesti suomen kielen eritasoisia koulutuksia tarjottiin laajasti sekä pilotoitiin myös suomen kielen opiskelua tukevaa kieliverkkokoulua kevään aikana.
- Urapolkujen luominen muun muassa tarjoamalla oppisopimuksia, muuntokoulutusta ja pätevyitysmiskoulutuksia.
- Työnantajamielikuvan kehittäminen ja rekrytointin edistäminen muun muassa ottamalla käyttöön rekrytoivan esihenkilön työn tueksi Kuntarekry-järjestelmän haastattelukalenterin, jonka avulla hakijoille voidaan lähettää haastattelukutsut suoraan. Lisäksi rekrytointi-ilmoituksissa on mahdollistettu hakijoille kysyä anonyymisti työpaikan esteettömyydestä sekä on pilotoitu työsuhteisissa tehtävissä hakulomaketta, jossa ei kysytä mm. hakijan syntymäaika ja sukupuolta. Rekrytointissa on osallistuttu, alkuvuoden aikana, yhteensä 26 rekrytointitapahtumaan, suorakontaktoitu potentiaalisia työnhakijoita, toteutettu varhaiskasvatuksen ammattialisille suunnattuja markkinointikampanjoita sekä tehty Espoon kaupunkia työnantajana sekä luokanopettajan ja lupavalmistelijan ammatteja esittävät videot.
- Koulutuspaikkamääriin vaikuttaminen erityisesti Varhaiskasvatuksessa.
- Oppilaitosyhteistyön tiivistäminen ja harjoittelupaikkojen tarjoaminen.
- Yhteistyö TyöllisyysEspoon kanssa.

Kunta10-tutkimuksella ja tulosten käsittelyllä Espoon kaupungissa on pitkät perinteet. Kunta10-seurantatutkimusta on toteutettu 1.1.1997 lähtien kahden vuoden välein. Tutkimuksessa seurataan työtä ja työn muutoksia, työyhteisöjen tilaa sekä johtamista ja esihenkilötyötä. Tutkimuksella on myös suurta merkitystä koko kunta-alan kehittämisen kannalta. Viimeisin Kunta10-tutkimus on toteutettu Espoossa 31.8. - 31.10.2022 välisenä aikana. Jokaisen yksikön on käytävä tuloksensa läpi yhdessä henkilöstön kanssa. Tueksi on tehty oppaita, videoita sekä Henkilöstökehittämisestä saa myös fasilitoititukea. Tuloksia myös tarkastellaan vuoden aikana eri foorumeissa, kuten kaupungin johtoryhmässä, tulosjohtoryhmässä sekä henkilöstötoimikunnissa. Lisäksi Kunta10-mittarituloksilla seurataan muun muassa henkilöstön pito- ja vetovoiman tilannetta Työvoiman saatavuus-ohjelmassa.

Vastaaja: Tilapalvelut-liikelaitos

Tilapalvelut-liikelaitos on mukana Espoon kaupungin työvoiman saatavuushankkeessa. Kehitämme rekrytointejamme ja työntekijöiden perehdyttämistä. Kunta 10-tulokset on käsitelty kattavasti henkilöstön kanssa ja päätetty palautteen perusteella useista toiminnan kehittämisen tavoitteista. Jatkossa painotetaan toiminnan kehittämisessä esihenkilöosaamista ja esihenkilöiden ja johdettavien yhteistyötä. Yhteisöllisyyden kokemiseen ja tiedon kulun parantamiseen on suunnitteilla erilaisia toimienpiteitä yhteistyössä henkilöstön kanssa.

2.4 KAUPUNGIN TOIMIALOJEN ICT-HANKKEET

Tarkastuslautakunnan suositukset

***ICT-projektinhallinnan välineitä ja resurssienhallintaa on edelleen kehitettävä aika-
tauluviiveiden ja budjettiylitysten minimoimiseksi.***

Tulosityksiköiden on pidettävä digihankkeissa huolta niiden käyttäjäystävällisyydestä digitalisaation hyötyjen maksimoimiseksi ja mahdollistettava kuntalaisille ei-digitaalisten palvelukanavien käyttö sähköisten palvelujen rinnalla myös jatkossa.

Vastaaja: Konsernihallinto

Tietohallinto on ottanut käyttöön v. 2022–2023 digi- ja ICT-hankkeille esiselvitystoimintamallin, jonka mukaisesti sekä kilpailutus- että käyttöönottoprojekteille on toteutettava erillinen esiselvitysvaihe, jossa tunnistetaan ja kuvataan aikaisempaa tarkemmin hankittavien ja käyttöönotettavien digi- ja ICT-projektien esimäärittelyt, resursointi ja muut keskeiset tekijät, jotka vaikuttavat projektien läpiviennin onnistumiseen. Kilpailutuksia ja käyttöönottoprojekteja, joissa Tietohallinto on mukana, ei käynnistetä ilman esiselvitysvaihetta. Esiselvitysvaiheen lopputuotokset käydään läpi ICT/digi-projektin omistavan substanssiyksikön vastuuhenkilöiden kanssa, jotta mm. riittävä sitoutuminen resursointiin voidaan varmistaa. Tietohallinnolla on kuitenkin vain rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa etenemiseen esim. yhteiskehittämissuhteissa, joissa Espoon kaupunki ei toimi vastuukuntaroolissa.

Kaupunkiin v. 2022 perustettu digiohjausryhmä tukee osaltaan kaupungin tulosityksiköitä niiden digikehityksen projekteissa ja muissa toimenpiteissä. Digiohjausryhmä on mm. laatinut kaupungin tarpeisiin Espoo-tarinan digitalisaation edistämisen painopistealueet ja tunnistanut kyvykkyyksiä, joiden kehittämistä kaupungin vaikuttava digikehittäminen edellyttää.

Palvelujen kehittämisessä huomioidaan myös asiakkaat, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää digitaalisia palveluja. Digitaalisten palvelujen saavutettavuuteen kiinnitetään huomioita ja tarjotaan digitaalisten palvelujen käytölle opastusta mm. asiointipalvelupisteissä ja verkostotoimijoiden kanssa, muun muassa Omnian.

Vastaaja: Kasvun ja oppimisen toimiala

ICT-projektit toteutetaan yhteistyössä Tietohallinnon kanssa. Olemme kehittäneet ja jatkuvasti parannamme käytäntöjä, joiden avulla ICT-projektien läpimenoa ja hyötyjen saantia pystytään varmistamaan.

1. Panostamme projektien esiselvitysvaiheeseen. Näin ollen varmistamme, että jo ennen projektin virallista käynnistämistä kaikilla osapuolilla on riittävän vahva näkemys projektissa tavoiteltavista hyödyistä, kustannuksista, tarvittavista resursseista ja muista huomioon otettavista asioista.
2. Varmistamme, että toiminta sitoutetaan mukaan projekteihin riittävän vahvasti. Projektilla on oltava omistaja toiminnasta, tällöin voidaan varmistua, että resursointi hoidetaan ja lisäksi projektin jälkeisen ajan toiminta on selkeämpää.
3. Noudatetaan yleisiä projektinhallinnan malleja EsPro-mallin mukaisesti tarvittavine porttipäätöksineen ja tarkastuslistoineen.
4. Toimiala ylläpitää ICT-kehityksen tiekarttaa sekä Pitkän tähtäimen suunnitelmaa, joiden avulla pystymme hyvissä ajoin valmistautumaan projekteihin ja lisäksi ne auttavat projektien priorisoinneissa.
5. ICT-hankkeilla pyritään mahdollistamaan kuntalaisille laajat digitaaliset palvelut, joihin suurin osa asioinnista suuntautuu. Tämän toivotaan jättävän resursseja myös ei-digitaalisten palvelukanavien ylläpidolle.

Vastaaja: Kaupunkiympäristön toimiala

Kaupunkiympäristötoimialan merkittävimmän sovelluksen kuntapaikkatietojärjestelmän hankinta saatiin tehtyä vuoden lopussa, mikä mahdollistaa jatkossa kuntalaispalveluiden edelleen kehittämisen. Järjestelmän osana on kaupungin nykyinen palautejärjestelmä, missä asukkaiden ja asiakkaiden asiakaspalautteet vastaanotetaan käsittelyä varten.

Kaupunkitekniikan keskuksen merkittävä tuotannonohjausjärjestelmä otettiin käyttöön aikataulun ja budjetin mukaisesti. Digitaalisia toimintatapoja edistettiin myös sähköisen allekirjoituksen käyttöönotoilla ja arkistointitoimintaa kehittäen.

Kaupunkiympäristötoimialan asiakkaille tarkoitettu digitaalisen aineiston, kuten rakennusten julkisivukuvien ja asuntojen pohjakuvien myynti- ja jakelualustan uudistus aloitettiin hankinnan valmistelulla. Nykyinen digitaalinen 24/7 - palvelu on saanut kiitosta asiakkailta nopean ja asiakasystävällisen toiminnan vuoksi. Tulosityksiköt ja kaupunkiympäristön asiakaspalveluyksikkö tarjoavat myös tarvittaessa perinteisempiä palveluita asiakkaille, joilla on erityistarpeita.

Vastaaja: Tilapalvelut-liikelaitos

Tilapalvelut-liikelaitoksen vanhat tietojärjestelmät ovat menossa kilpailutuksessa vuosien 2023-2024 aikana. Tällaisia vanhentuneita tai tuesta poistuvia järjestelmiä ovat kunnossapidon toiminnanohjausjärjestelmä ja kiinteistötietojärjestelmä, joiden kilpailutus on jo valmisteilla. Olemme myös käynnistäneet kiinteistönhoidon pääjärjestelmän, huoltokirjan, kilpailutuksen valmistelun yhteistyössä hankinnan ja ICT:n kanssa. Teemme järjestelmien kilpailutuksessa yhteistyötä hankintakeskuksen ja tietohallinnon kanssa. Merkittävimpiä hankkeita on lykätty tai ne ovat viivästyneet JOTO –hankkeen takia. Päähuomiomme hankinnoissa on käyttäjäystävällisyys, joka huomioidaan kilpailutuksen vaatimuksissa ja joka varmistetaan kokeiluilla kilpailutuksen aikana.

2.5 TIETOHALLINTOPALVELUT

Tarkastuslautakunnan suositukset

Tietohallinnon tulee jatkaa tuloyksiköiden tukemista asukaslähtöisyyden ja käyttäjäystävällisyyden vahvistamiseksi tuloyksiköiden lisätessä sähköisiä palvelujaan kuntalaisille.

Tietohallinnon tulee määrätietoisesti jatkaa kaupungin tietoturvan ja -suojan vahvistamista purkamalla kaupunkiin kertynyttä tietoturvaosaamisen kehittämisvelkaa.

Vastaaja: Konsernihallinto

Tietohallinto jatkaa tukeaan digi- ja ICT-kehittämishankkeissa asiakaslähtöisyyden ja käyttäjäystävällisyyden näkökulmia tuomalla esille digi- ja ICT-kehittämisen hyviä käytäntöjä ja hankkimalla tarvittaessa erityisasiantuntemusta esim. palvelumuotoiluun tuloyksiköiden tarpeisiin. Lisäksi ICT-kilpailutuksien vaatimusmäärittelyissä otetaan huomioon mm. saatavuusregulaatio sekä asiakas- ja käyttäjälähtöisyyden näkökulmat substanssiyksiköiden priorisoimalla tavalla. Toteutus- ja käyttöönottovaiheessa voidaan hyödyntää pilotointia ja osallistamis- ja palautekanavia kuntalaisten suuntaan.

Digipalvelukehitys ja tietojohdantamisen -vastuuyksikkö tukee osaltaan toimialojen digitaalisten palvelujen suunnittelua ja kehittämistä asiakas- ja toimintalähtöisesti huomioiden lainsäädännön asettamia reunaehtoja esim. tiedonhallintalaista.

Espoon organisaatiossa tietoturvasta ja tietosuojasta vastaa Turvallisuus ja valmius -yksikkö kaupunkitasoisesti. Tietohallinto osallistuu kaupungin tietoturva- ja tietosuojaryhmiin, joissa sen erityisvastuualue on tekninen tietoturva. Tietohallinto jatkaa teknisen tietoturvan kehittämistä kaupungin salliman ICT-investointiraamin puitteissa. ICT-investointiraami supistuu kokonaisuudessaan merkittävistä v. 2025 eteenpäin, ja tällä on vaikutusta myös teknisen tietoturvan kehittämismahdollisuuksiin. Tietoturvan ja tietosuojan kansalliset ja EU-tasoiset regulaatiot ja niiden tulkinnat ovat murroksessa ja erityisesti tekoälykehitys johtaa regulaation uudistumiseen. Nämä kehityskulut voivat vaikuttaa merkittävästi myös Espoon tietosuojan ja tietoturvan kehittämisvaatimuksiin ja niiden edellyttämiin kehitysbudjetteihin.

2.6 SOTE-UUDISTUKSEN TOTEUTTAMINEN ESPOON KAUPUNGIN NÄKÖKULMASTA

Tarkastuslautakunnan suositukset

Espoon kaupungin tulee yhteistyössä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa määritellä tavoitteet ja toimijoiden vastuut yhteistyön eri osa-alueille, jotta asukkaat saavat tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja laadukkaasti.

Kaupungin tulee osaltaan edesauttaa sitä, että ICT-siirtymään liittyvistä väliaikaisratkaisusta päästään irtaantumaan suunnitelmien mukaisesti.

Vastaaja: Konsernihallinto

Kuntien vastuulle jäävän Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen organisoitumista kaupungissa ja yhteistyön vastuita LUVN:n kanssa selvitetään ja valmistellaan syksyn 2023 aikana siten, että hallintosääntöön tarvittavat muutokset astuvat voimaan 1.1.2024 lukien.

Espoon ICT-transitiot LUVN:n kanssa on saatu päätökseen kesäkuussa 2023. Espoon aikaisempien sote-toimintojen datat, ICT-laitteet, -järjestelmät ja LUVN:n omien toimipisteiden tietoliikenneverkot on siirretty LUVN:n puolelle eikä LUVN enää tarvitse Espoon ICT-resursseja ja -palveluja oman operatiiviseen ICT-palvelutuotantonsa tueksi. Espoon ja LUVN:n välillä on tunnistettu ja toteutettu muutamia yhteisiä ICT-palveluja, joita tuotetaan puolin ja toisin siten, ettei väliaikaisia järjestelyjä enää tarvita ja ratkaisut ovat molemmille osapuolille asianmukaisia mm. tietosuojan ja tietoturvan näkökulmasta.

3 ELINVOIMAN TULOSALUEEN PALVELUJEN ARVIOINTI

3.1 TYÖLLISYYSPALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE JA VIERASKIELISILLE

Tarkastuslautakunnan suositukset

Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnian osaamiskeskus Oskan ja Korkeasti koulutettujen osaamiskeskus Kosken toimintaa tulee laajentaa ja samalla tulee varmistaa, että näiden osaamiskeskusten toiminta saavuttaa kohderyhmät.

Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistoiminnan pohjalle tarvitaan yhdessä määritelty ja päätetty strategia sekä toimenpiteet.

Vastaaaja: Elinvoiman tulosalue / Työllisyyspalvelut

Osaamiskeskuspalvelut on otettu yhdeksi Työllisyys Espoon kärkipalveluksi ja asetettu asiakasohjaukselle tarkat tavoitteet. Omavalmentajien työn tueksi on luotu sähköinen työpöytä, jonka kautta omavalmentaja pääsee hakemaan osaamiskeskuspalveluihin soveltuvia asiakkaita. Osaamiskeskukseen ohjauksen prosessia on selkeytetty. Näillä toimilla on tarkoitus varmistaa, että osaamiskeskuspalvelut tavoittavat kohderyhmän asiakkaat. Valtio rahoitusta osaamiskeskustoiminnasta on vähennetty ja kaupunki on sitoutunut rahoittamaan palvelun nykytasossaan. Mikäli palvelua halutaan laajentaa, se tarvitsee lisärahoitusta.

Työllisyys Espoo ja LUVN hyvinvointialue valmistautui hyvinvointialueiden käynnistymiseen vuoden 2023 alusta yhteisellä syksyn 2022 kestäneellä työskentelyllä. Työskentelyn lopputuloksena laadittiin yhdyspinnan suunnittelulle suositukset sekä raportti tulevista muutoksista. Yhdessä sovittiin strategisen tason yhteistyöstä, jota on jatkettu kevään 2023 aikana. Yhteistyössä on sovittu myös yhteisestä visiosta ja suunnitelmissa on sopia palvelustrategioiden yhteensovittamisesta. Tulevan työllisyysalueen palvelustrategiatyö on käynnistynyt ja LUVN työstää vuoden 2023 aikana omaa palvelustrategiaansa. Sopimuksellisesta yhteistyöstä laajemmin kuin lakisääteistä palveluiden osalta neuvotellaan myös vuoden 2023 aikana. Osana TE24 valmistelua STM ja TEM tuottaa tiekartan ja ohjeistuksen yhteistyön tueksi.

3.2 TYÖMARKKINATUEN KUNTAOSUUSKUSTANNUSTEN KEHITYS

Tarkastuslautakunnan suositukset

Työllisyysmäärärahat tulee saada aikaisempaa paremmin kohdennettua etenkin työllisyyden lisäämiseen sekä pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen työmarkkinatuen kuntaosuuskustannusten maksamisen sijasta.

Työllisyyspalvelujen toimintaa tulee suunnata siten, ettei uuden TE25-mallin vuoden 2025 arvioitu lähes 50 milj. euron työmarkkinatuen kuntaosuuskustannus toteudu.

Työllisyyspalvelujen palvelutuotannon kokonaiskulut tulee selvittää palvelujen mahdollisimman oikean kohdentamisen varmistamiseksi.

Vastaaja: Elinvoiman tulosalue / Työllisyyspalvelut

Asiakkaiden palveluihin ohjaaminen lähtee aina asiakkaan palvelutarpeesta. Jatkossa tulevan maksuvastuun laajentumisen ja rahoitusmallin kannustavuuden myötä kaupungin tulee pyrkiä tehostamaan ja kohdentamaan palveluita alun työttömyyksien katkaisuun siten, että niillä olisi mahdollisimman suuri työllistävä vaikutus ja näin ennaltaehkäistä maksuosuuslistalle päätymistä. Saman aikaisesti tulee myös tarjota palveluita asiakkaille, joiden työllistyminen on jo pitkittynyt ja palvelujen tarve vahvempi. Pelkästään jo nyt kuntaosuuslistalla olevien asiakkaiden huomioiminen ei näin ollen ole kovinkaan kestävää eikä tuota kaupungin kannalta suurinta vaikuttavuutta. Työttömyysjaksojen pilkkominen palveluiden avulla ei tuota pitkäjänteisiä tuloksia ja olemmekin tehneet ja tulemme tekemään jatkossakin sekä laaja-alaisia että pistemäisiä toimia edistääksemme asiakkaittemme työllistymistä, esimerkiksi työnvälityksen prosessien ja toimintatapojen kehittämisen, omavalmentajien ja yrityskoordinaattorien osaamisen kehittämisen sekä asiakasosallisuuden kehittämisen kautta. Lisäksi teemme työtä yhdessä palveluntuottajien kanssa palvelujen parantamiseksi ja vaikuttavuuden tehostamiseksi. Keskeistä on myös kehittää ekosysteemimaista työtä ja kytkeä koulutuspalvelut vahvemmin osaksi TE-palveluita ja asiakkaiden työllistymisen polkuja. Osaamisen kehittäminen työnantajien tarpeita vastaavaksi on tärkeä kohtaannon edistämiseen liittyvä kokonaisuus. Työllisyyden kuntakokeilun aikana olemme pyrkinneet kehittämään toimintaamme siten, että se on tulevaisuutta ajatellen kestäväällä pohjalla. Toimenpiteet ovat pitkäjänteisiä ja näin myös ratkaisutkin tulevat olemaan sellaisia. Olemme laatimassa tulevan työllisyysalueen palvelustrategiaa, jossa tullaan määrittelemään tuleva palvelumalli. Palvelumallimme perustuu jo nyt asiakkaan vahvaan alkuun ja tehokkaisiin toimiin työntarjonnassa ja palveluihin ohjaamisessa. Tulemme kehittämään mallia siten, että työnvälitys ja työnantajayhteistyö ovat keskiössä. Työllisyyspalvelujen palvelutuotannon kustannuksia on tässä kohden mahdoton laskea, sillä palvelua tuottavat sekä kaupungin että TE-toimiston työntekijät Työllisyys Espoossa. Osana TE25 uudistukseen valmistautumista tulemme laatimaan laskelmia palvelutuotannon kustannuksista. Laskelmien laatimiseen tarvitsemme tietoja valtiolta

3.4 LIIKUNTAPALVELUT

Tarkastuslautakunnan suositukset

Liikuntatilojen riittävydestä ja käytettävyydestä suhteessa kasvavaan väestömäärään tulee kaupungissa pitää huolta, koska liikunnalla on merkittävä rooli asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä.

Käytössä olevien onnistuneiden mallien, kuten 68+ sporttirannekkeen, aktiivinen markkinointi on tärkeää, jotta kuntalaiset saavat tiedon käytettävissä olevista eduista.

Vastaaja: Elinvoiman tulosalue / Liikuntapalvelut

Lähiliikuntapaikkoja rakennetaan resurssien mukaan tilapalveluiden, kaupunkiympäristön ja liikunnan ja urheilun yhdessä tekemän lähiliikuntaohjelman mukaisesti.

Sisäliikuntatiloja rakennetaan uimahalleja lukuun ottamatta lähinnä koulujen yhteyteen, jolloin tilat ohjautuvat seuratoiminnassa lasten ja nuorten käyttöön eivätkä tilat riitä vapaaseen kuntalaiskäyttöön. Myös huippu-urheilun vaatimat olosuhteet jäävät toteutumatta. Kumppanuushankkeissa (Ilmatar ja Kameleontten) Liikunta ja urheilu on ollut merkittävästi mukana.

Uimahalleja tulee rakentaa lisää kasvavan väestömäärän mukaisesti. Palveluverkkosuunnittelussa on otettu huomioon, että vuoteen 2050 mennessä tarvitaan kaksi uutta uimahallia ja asia tulisi huomioida investointiohjelmassa.

Panostamme markkinointiin ja viestintään kohderyhmälle +68 –vuotiaat. Kaikille 68 –vuotiaille on lähetetty ennakkoon henkilökohtainen kirje, jossa kerrotaan käytettävissä olevista eduista. Lisäksi tiedotamme asukkaita muista etuisuuksista, kuten liikunnan maksuttomista +68 ystäväpalveluista.

4 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN SEKÄ KASVUN JA OPPIMISEN TOIMIALOJEN PALVELUJEN ARVIOINTI

4.1 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTI

4.1.2 ESPOOLAISTEN LASTEN JA NUORTEN MIELEN HYVINVOINTI

Tarkastuslautakunnan suositukset

Kasvun ja oppimisen toimialan tulee osaltaan huolehtia lasten ja nuorten hyvinvointia tukevien palvelujen riittävydestä, oikea-aikaisuudesta ja kehittämisestä.

Oppilaiden poissaolojen seurannan ja ehkäisyn hyväksi todettuja käytäntöjä tulee ottaa laajemmin käyttöön perusopetuksen opetusyksiköissä.

Vastaaja: Kasvun ja oppimisen toimiala

Espoon opiskeluhuollon ohjausryhmän tehtävänä on seurata ja arvioida opiskeluhuollon toimintaa ja resursseja sekä kehittää yhteisöllistä opiskeluhoitoa. Uusi koulutuksen järjestäjän

opiskeluhoitosuunnitelma tulee voimaan 1.8.2023, ja sitä kehitetään systemaattisesti, jotta saamme yhdenvertaiset ja tehokkaat toimintatavat opiskeluhollolle sekä terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi esiopetuksessa, kouluissa ja lukioissa. Mm. Yhteisöllisen opiskeluhoiton -hankkeessa kehitetään hyvinvointia tukevia malleja oppilaitosten käyttöön ja tuetaan yksiköitä yhteisöllisessä työssä. Kehittämistyön painopiste on hyvien mallien jakamisessa ja käytön laajentamisessa. Espoossa on myös kehitetty valtionavustuksilla uuden yhteisöohjaajan työnkuvaa. Yhteisöohjaajat työskentelevät oppilaitoksen muiden ammattilaisten rinnalla vahvistaen yhteisöön kuulumisen tunnetta ja siten vähentävät poissaolojen syntymistä.

Espoon perusopetuksessa otetaan lukuvuoden 2023-2024 alusta käyttöön Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa yhteisesti laadittu oppilaiden läsnäolon tukemisen ja poissaoloihin puuttumisen toimintamalli. Mallissa keskeisenä on ennaltaehkäisevän työn ja tässä keskeisimpänä hyvinvoivan, myönteisen sekä toisia arvostavasti kohtaavan toimintakulttuurin merkitys kouluun kiinnittymisessä. Toimintamalli tukee kouluissa tehtävää yhdenmukaista työtä liittyen poissaolojen suunnitelmalliseen seurantaan ja puuttumiseen. Seurannassa ja puuttumisessa keskeisiä ovat eri toimijoiden roolit, vastuut ja yhteistyö sekä varhaisen puuttumisen merkitys poissaolotilanteissa.

4.2 KASVUN JA OPPIMISEN SEKÄ HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN PALVELUT MAAHANMUUTTAJATAUSTAISILLE LAPSILLE JA NUORILLE

4.2.2 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN TOIMIALAN PALVELUT

Tarkastuslautakunnan suositukset

Espoon tulee osaltaan vaikuttaa kasvatuksen ja koulutuksen valtionosuusrahoituksen määräytymiseen vieraskielisten lasten ja nuorten osuuden ollessa pääkaupunkiseudulla valtakunnallisia keskiarvoja korkeammalla tasolla.

Koulujen ja maahanmuuttajataustaisten perheiden välistä yhteistyötä tulee lisätä esimerkiksi kokeiluilla, joissa perheiden suomen kielen taitoa voidaan kehittää.

Vastaaja: Kasvun ja oppimisen toimiala

Espoon kasvun ja oppimisen toimialajohtaja on ollut kuultavana vieraskielisten lasten koulupolun ja rahoituksen osalta hallitusneuvotteluissa. Vaikuttamistyötä tehdään myös tapaamisissa opetushallituksen ja opetusministeriön edustajien kanssa.

Pääkaupunkiseudun kasvatuksen ja koulutuksen johdon yhteisryhmä sekä kuutoskaupunkien sivistystoimen toimialajohtajien verkosto ovat yhdessä esittäneet valtionosuuksien jakoperusteiden muuttamista omissa hallitusohjelmavoitteiltaan. Edunvalvontatyön koetaan olevan vaikuttavampaa, kun sitä tehdään valtiovallan suuntaan yhdessä toimien ja viestien samansuuntaisesti isoista kaupungeista.

Suomenkielisen perusopetuksen eri kielillä toimivat kulttuuritulkit auttavat perheitä kotouttamisen alkuun ja ovat apuna kodin ja koulun yhteistyötilanteissa. Tavoitteena on lisätä monikielisten perheiden osallisuutta. Matinkylä-Olarin oppilasalueella alkaa valmistavan alkuopetuksen kokeilu, jossa oppilaat menevät omaan lähikouluunsa. Juvanpuiston peruskoulussa on kokeiltu tekoälyyn perustuvan kielenkääntäjän hyödyntämistä apuna vieraskielisten lasten kielellisissä haasteissa. Alustavat tulokset matematiikanopiskelussa kevätlukukaudelta 2023 ovat lupaavia. Työ jatkuu syksyllä.

Espoon lukioiden maahanmuuttotauksia opiskelijoita tuetaan kulttuuriohjaajamallilla. Kulttuuriohjauksen tavoitteena on kehittää tukea ja ohjausta erityisesti maahanmuuttotauksien nuorten lukio-opinnoissa sekä selkeyttää yhteistyötä koulun, kodin ja eri toimijoiden välillä. Kulttuuriohjaajat toimivat tärkeänä linkkinä maahanmuuttotauksien perheiden ja koulun välillä järjestämällä monikielisiä vanhempainiltoja, infotilaisuuksia sekä yksilötapaamisia. Lisäksi mallilla pyritään edistämään maahanmuuttotauksien nuorten pääsyä lukiokoulutukseen sekä vahvistamaan lukion läpäisyä ja jatko-opintoihin pääsyä.

5 KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALAN PALVELUJEN ARVIOINTI

5.3 TILAPALVELUT-LIIKELAITOS

5.3.2 KAUPUNGIN RAKENNUSOMAISUUDEN KUNNOSSAPITO

Tarkastuslautakunnan suositus

Kaupungin toimitilojen perus- ja vuosikorjausohjelmien aikataulujen pitävyyteen tulee löytää nykyistä paremmat ratkaisut ja ohjelmien toteuttamista tulee nopeuttaa vastaamaan tarvetta kiinteistökannan vuosittaisen ylläpitämisen lisäksi.

Vastaaja: Kaupunkiympäristön toimiala / Tilapalvelut -liikelaitos

Tilapalvelut on mukana kaupungin työvoiman saatavuusprojektissa. Tilapalveluissa olemme kehittäneet rekrytointia ja uusien työntekijöiden perehdytystä. Näillä toimenpiteillä varmistetaan henkilöstöresurssien riittävyys ja pysyvyys, ja sitä kautta myös kunnossapitotöiden edistyminen kunnossapidon vuosiohjelman mukaan. Olemme myös harkitsemassa joissakin kunnossapidon työkokonaisuuksissa ostopalvelun lisäämistä töiden edistämiseksi. Joissain korjaustöissä tarvitaan myös suunnittelua ja kilpailutusta, joka usein hidastaa toteutusta. Kunnossapidon töiden suunnitteluprosessia kehitetään. Haasteeksi voivat muodostua käyttötalouden säästöt, jotka kohdistetaan kunnossapitoon kustannustason noustuaja vastaavasti sisäisten tulojen leikkauksien takia.

5.3.3 SISÄILMAN LAADUN HALLINTA

Tarkastuslautakunnan suositus

Tilapalvelut-liikelaitoksen on huolehdittava, että kaupungin rakennusten peruskorjaustahti mahdollistaa käyttäjille terveet tilat.

Vastaaja: Kaupunkiympäristön toimiala / Tilapalvelut -liikelaitos

Tilapalvelut-liikelaitos valmistelee kunnossapidon ohjelman määrärahojen mukaisesti. Viime aikoina vikakorjausten osuus kunnossapidon korjauksista on saatu kääntymään laskuun. Kunnossapidon määrärahojen lisääminen ei olisi nyt mahdollista ilman, että henkilöstöresurssia myös lisätään.

6 KONSERNI

6.2 KOY ESPOON KOULU- JA PÄIVÄKOTITILAT

Tarkastuslautakunnan suositus

Suositellaan, että KOY Espoon Koulu- ja päiväkotitilojen käyttämälle hankemallille tehdään ajantasainen väliarviointi verrattuna kaupungin taseeseen rakennettuihin hankkeisiin.

Vastaja: Kaupunkiympäristön toimiala / Tilapalvelut -liikelaitos

Tilapalvelut laadituttaa väliarvioinnin käytetyille hankemallille verrattuna kaupungin taseeseen rakennettuihin hankkeisiin.

6.3 HELSINGIN SEUDUN YMPÄRISTÖPALVELUT (HSY) -KUNTAYHTYMÄ

Tarkastuslautakunnan suositus

Espoon tulee yhdessä muiden HSY-kuntayhtymän jäsenkuntien kanssa pohtia keinoja huonokuntoisen vesijohtoverkoston tehokkaammaksi saneeraamiseksi, jotta ohivuotojen takia laskuttamatta jäävän veden määrä vähenisi.

Vastaja: Kaupunkiympäristön toimiala

Tekninen lautakunta toteaa, että vuotovesien hallinta on yksi HSY Vesihuollon tärkeimmistä omaisuudenhallintaan liittyvistä tavoitteista. Vuoden 2022 aikana HSY-Vesihuollolle valmistui vuotovesistrategiat niin vedenjakeluun kuin viemärointiinkin liittyen ja aktiivinen työ vuotojen vähentämiseksi on käynnissä. HSY-Vesihuolto on rakentanut ja kehittänyt aluemittausjärjestelmää vedenjakeluverkkoon viime vuosien aikana tehostamaan vuotojen paikallistamista, mutta sen lisäksi tarvitaan resursseja, käytännön työtä ja tietenkin mahdollisuus uusina nämä tunnistetut vuotoherkät verkosto-osuudet viipymättä, jotta saneerausvelkaa saadaan vähennettyä. Kaupunkitekniikan keskus tukee kuntayhtymää tässä työssä.